

BÀI GIẢNG

TRUYỀN SÓNG VÀ ANTEN

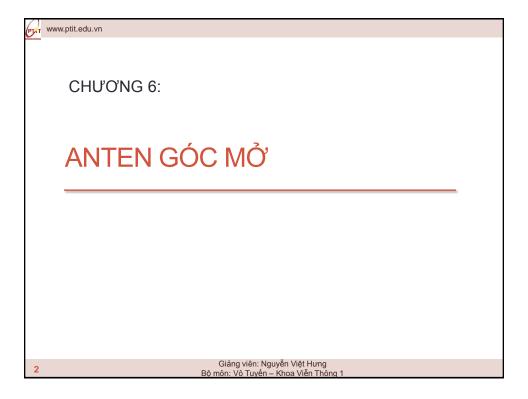
Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng

Email: nvhung_vt1@ptit.edu.vn

Tel: **

Bộ môn: Vô tuyến Khoa: Viễn Thông 1

Học kỳ/Năm biên soạn: II/2014

Nội dung

- 6.1 Giới thiệu chung
- 6.2 Nguyên lý bức xạ mặt
- 6.3 Anten loa
- 6.4 Anten gương phản xạ
- 6.5 Anten khe
- 6.6 Anten vi dải
- 6.7 Câu hỏi và bài tập

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

Nội dung

- 6.1 Giới thiệu chung
- 6.2 Nguyên lý bức xạ mặt
- 6.3 Anten loa
- 6.4 Anten gương phản xạ
- 6.5 Anten khe
- 6.6 Anten vi dải
- 6.7 Câu hỏi và bài tập

6.1 – Giới thiệu chung

- Đặc điểm anten góc mở
  - · Với anten góc mở, sóng điện từ bức xạ từ góc mở của anten
  - · Hoạt động của anten góc mở dựa trên nguyên lý bức xạ mặt
  - Độ rộng và độ dài của góc mở khoảng vài lần bước sóng công tác
  - Hệ số khuyếch đại cao
  - · Sử dụng chủ yếu cho băng sóng siêu cao tần

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

Nội dung

- 6.1 Giới thiệu chung
- 6.2 Nguyên lý bức xạ mặt
- 6.3 Anten loa
- 6.4 Anten gương phản xạ
- 6.5 Anten khe
- 6.6 Anten vi dải
- 6.7 Câu hỏi và bài tập

6.2 – Nguyên lý bức xạ mặt

Nguyên lý chung

- · Các bề mặt được kích thích bởi trường điện từ bức xạ từ một nguồn sơ cấp
- Trên bề mặt hình thành các thành phần điện từ trường vuông góc => bề mặt trở thành nguồn bức xạ thứ cấp
- Khi bề mặt bức xạ phẳng thì mặt phẳng đó được gọi là mặt mở (hay khẩu độ của anten)

Đặc điểm

- Sử dụng phổ biến ở dải sóng cực ngắn (cỡ GHz trở lên)
- Tạo anten có tính hướng hẹp
- Các anten điển hình: Anten loa, Anten gương

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến - Khoa Viễn Thông

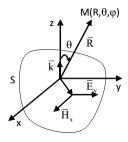
www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

6.2 – Nguyên lý bức xạ mặt

Bức xa bề mặt

- · Bài toán:
  - · Anten có diện tích góc mở S, trên đó các thành phần trường phân bố theo qui luật xác định
  - · Chọn hệ toạ độ với trục z trùng với hướng vecto pháp tuyến ngoài của mặt

Hình 6.1: Hê toa đô khảo sát bài toán bức xa mặt

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

6.2 – Nguyên lý bức xạ mặt

· Bức xạ bề mặt

- Khảo sát quá trình bức xạ
  - Trường kích thích trên miệng anten là hàm số theo toạ độ của mặt bức

$$\overline{H_x} = \overline{i_x} H_0 f(x, y) = \overline{i_x} H_0 f_m(x, y) e^{i\psi(x, y)}$$
(6.1)

- H, là biên độ phức của vectơ cường độ từ trường trên bề mặt bức xạ
- H₀ là biên độ phức của vectơ cường độ từ trường tại gốc toạ độ
- f(x,y) là hàm phân bố phức của trường
- f_m(x,y) là hàm phân bố biên độ
- ψ(x,y) là hàm phân bố pha
- Trở kháng bề mặt:

$$Z_{s}(x,y) = \frac{E_{y}}{H_{x}} \tag{6.2}$$

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến - Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

6.2 – Nguyên lý bức xạ mặt

- Bức xa bề mặt
  - Khảo sát quá trình bức xạ
    - Áp dụng nguyên lý dòng mặt tương đương để phân tích bức xạ bề mặt
      - Mât đô dòng điện mặt

$$\overline{J_s^e} = (\overline{n} \times H_x) = \overline{J_v^e} = \overline{i_v} H_x \tag{6.3}$$

Mật độ dòng từ mặt

$$\overline{J_s^m} = -(\overline{n} \times E_y) = \overline{J_x^m} = \overline{i_x} E_y \qquad (6.4)$$

 Mặt bức xạ lý tưởng là phẳng, các thành phần tiếp tuyến của trường đồng biên và đồng pha

$$f_m(x, y) = 1$$

$$\psi(x, y) = 0$$
(6.5)

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

6.2 – Nguyên lý bức xạ mặt

- · Bức xạ bề mặt
  - · Khảo sát quá trình bức xạ
    - Chọn trục z trùng với phương truyền của sóng tới kích thích, với hai thành phần:

$$\overline{E} = \overline{E_y} = \overline{i_y} E_0$$

$$\overline{H} = \overline{H_x} = -\overline{i_x} H_0$$
(6.6)

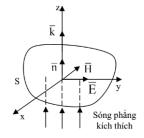
Vecto E theo trục y

Vecto H theo chiều âm trục x

• Thay vào (6.1) và (6.2)

$$H_{x} = -H_{0}$$

$$Z_{s} = \frac{E_{y}}{H_{s}} = -\frac{E_{0}}{H_{0}}$$
(6.7)

 $M(R,\theta,\phi$

(6.8)

- 11

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông 1

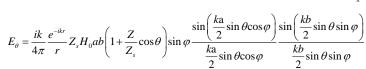

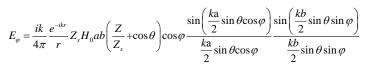
TRUYỀN SÓNG & ANTEN

6.2 – Nguyên lý bức xạ mặt

- · Bức xạ bề mặt
  - Khảo sát quá trình bức xạ
    - · Mặt bức xạ hình chữ nhật

$$H_{\theta} = \frac{E_{\varphi}}{Z}; \qquad H_{\varphi} = \frac{E_{\theta}}{Z}$$

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông 1

12

Q(x,y)

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

6.2 – Nguyên lý bức xạ mặt

- · Bức xạ bề mặt
  - · Khảo sát quá trình bức xạ
    - · Mặt bức xạ hình chữ nhật
    - Xét trong mặt phẳng E (mặt phẳng yOz) $\phi = 90^{\rm o}$

$$E_{\theta} = \frac{ik}{4\pi} \frac{e^{-ikr}}{r} Z_{s} H_{0} ab \left(1 + \frac{Z}{Z_{s}} \cos \theta \right) \frac{\sin \left(\frac{kb}{2} \sin \varphi \right)}{\frac{kb}{2} \sin \varphi}$$

$$E_{\varphi} = 0$$
(6.9)

$$E_{\theta} = 0$$

$$E_{\phi} = \frac{ik}{4\pi} \frac{e^{-ikr}}{r} Z_{s} H_{0} ab \left(\frac{Z}{Z_{s}} + \cos \theta \right) \frac{\sin \left(\frac{ka}{2} \sin \theta \right)}{\frac{ka}{2} \sin \theta}$$
(6.10)

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bô môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

13

www.ptit.edu.vn

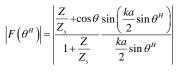
TRUYÈN SÓNG & ANTEN

6.2 – Nguyên lý bức xạ mặt

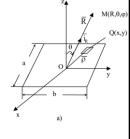
- Bức xa bề mặt
  - Khảo sát quá trình bức xạ
    - · Mặt bức xạ hình chữ nhật
    - Hàm tính hướng

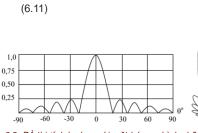
$$\left| F\left(\theta^{E}\right) \right| = \left| \frac{1 + \frac{Z}{Z_{s}} \cos \theta}{1 + \frac{Z}{Z_{s}}} \frac{\sin\left(\frac{kb}{2} \sin \theta^{E}\right)}{\frac{kb}{2} \sin \theta^{E}} \right|$$

$$= \frac{Z}{Z_{s}} + \cos \theta \sin\left(\frac{ka}{2} \sin \theta^{H}\right)$$

Độ rộng búp sóng trong mỗi mặt phẳng chỉ phụ thuộc kích thước anten theo mặt phẳng ấy

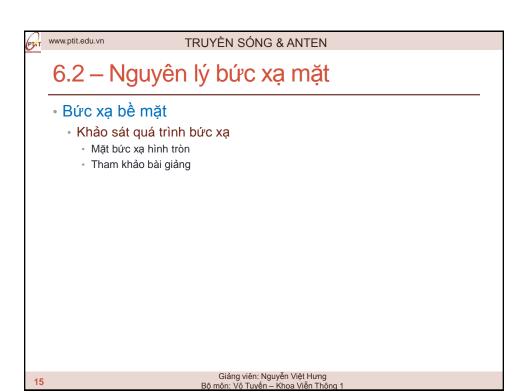

Hình 6.2: Đồ thị tính hướng với mặt bức xạ hình chữ nhật

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bô môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thôn

14

TRUYỀN SỐNG & ANTEN Nội dung - 6.1 Giới thiệu chung - 6.2 Nguyên lý bức xạ mặt - 6.3 Anten loa - 6.4 Anten gương phản xạ - 6.5 Anten khe - 6.6 Anten vi dải - 6.7 Câu hỏi và bài tập

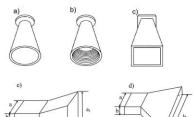

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

6.3 Anten loa

· Cấu tạo

- · Thuộc loại anten bức xạ mặt
  - · Là đoạn ống dẫn sóng có một đầu hở
  - Miệng ống dẫn sóng được mở thon dần để trở kháng sóng biến đổi đều
  - Băng thông rộng

Hình 6.3: Các loại anten loa: a) Nón vách nhẵn. b) Nón vách gấp nếp. c) Loa hình tháp. d) Loa E. e) Loa H

17

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

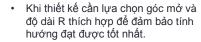
www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

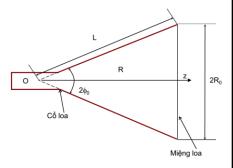
6.3 Anten loa

Nguyên lý hoạt động

- · Mô tả loa hình nón
  - Sóng cao tần truyền theo ống dẫn sóng dưới dạng sóng phẳng
  - Tại cổ loa, đại bộ phận sóng truyền tiếp theo thân loa dưới dạng sóng phân kì
  - Tại miệng loa phần lớn năng lượng được bức xạ ra ngoài

$$R \ge \frac{(2R_0)^2}{2,4\lambda} - 0.15\lambda \tag{6.11}$$

Hình 6.4: Mặt cắt dọc anten loa

18

6.3 Anten loa

- · Đồ thị tính hướng
  - · Hệ số hướng tính:

(6.12)
$$D = \frac{4\pi S \upsilon}{\lambda^2}$$
 S: Diện tích miệng loa v: Hệ số sử dụng bề mặt miệng loa

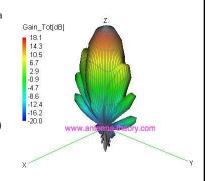
- 10 20 dB, có thể lên đến 25 dB
- · Độ rộng búp sóng chính

$$2\theta_{\frac{1}{2}}^{E} = 51^{\circ} \frac{\lambda}{b_{1}} \qquad 2\theta_{\frac{1}{2}}^{H} = 51^{\circ} \frac{\lambda}{a_{1}}$$

$$2\theta_{0}^{E} = 115^{\circ} \frac{\lambda}{b_{1}} \qquad 2\theta_{0}^{H} = 172^{\circ} \frac{\lambda}{a_{1}}$$
(6.13)

$$2\theta_0^E = 115^\circ \frac{\lambda}{b_1} \qquad 2\theta_0^H = 172^\circ \frac{\lambda}{a_1}$$

Để búp sóng chính trong mặt phẳng E và H bằng nhau thì $a_1 = 1.5 b_1$

Hình 6.5: Đồ thi tính hướng của anten loa

19

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYÈN SÓNG & ANTEN

Nội dung

- · 6.1 Giới thiêu chung
- 6.2 Nguyên lý bức xạ mặt
- 6.3 Anten loa
- 6.4 Anten gương phản xạ
- 6.5 Anten khe
- 6.6 Anten vi dåi
- 6.7 Câu hỏi và bài tập

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

6.4 Anten gương

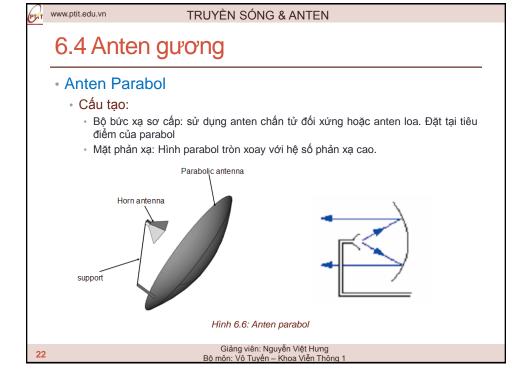
Nguyên lý hoạt động

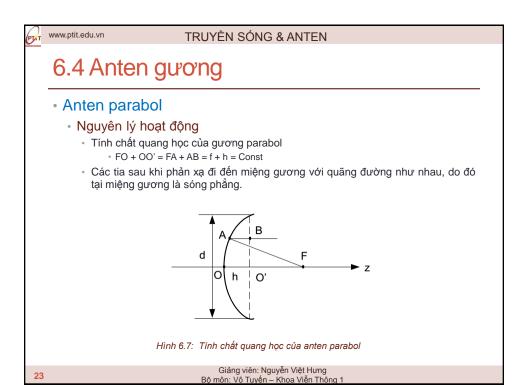
- · Dựa trên nguyên lý làm việc của gương quang học
- · Cấu tạo gồm nguồn bức xạ sơ cấp và mặt gương phản xạ
  - Nguồn bức xạ sơ cấp: bức xạ sóng điện từ với mặt sóng và hướng truyền lan xác định
  - Mặt phản xạ: biến đổi sóng sơ cấp thành sóng thứ cấp với mặt sóng và hướng truyền lan theo yêu cầu nhờ kết cấu của mặt phản xạ làm việc theo nguyên lý gương quang học

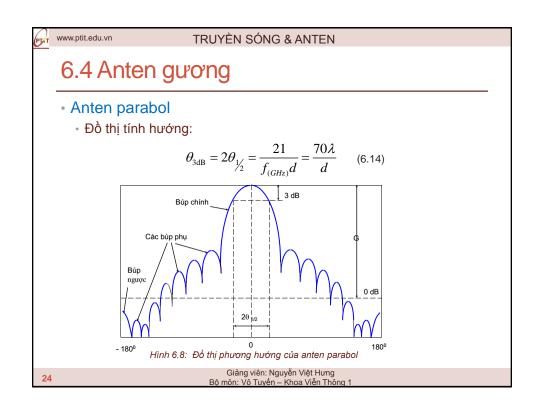
Tính hướng cao

Sóng thứ cấp là sóng phẳng, tập trung năng lượng trong một không gian hẹp.

2

6.4 Anten gương

- Anten parabol
  - Hệ số tính hướng

$$D = \frac{4\pi S}{\lambda^2} = \left(\frac{\pi d}{\lambda}\right)^2 \tag{6.15}$$

$$D(dBi) = 20 \lg d_{(m)} + 20 \lg f_{(GHz)} + 20,4$$

Hệ số khuyếch đại

$$G = \frac{4\pi S\eta}{\lambda^2} = \left(\frac{\pi d}{\lambda}\right)^2 \eta \tag{6.16}$$

$$G(dBi) = 20 \lg d_{(m)} + 20 \lg f_{(GHz)} + 10 \lg \eta + 20,4$$

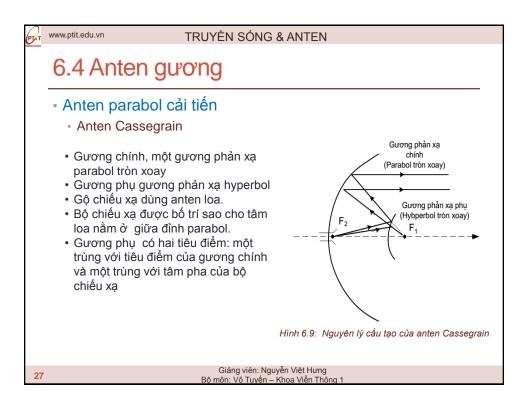
S: diện tích mặt bức xạ

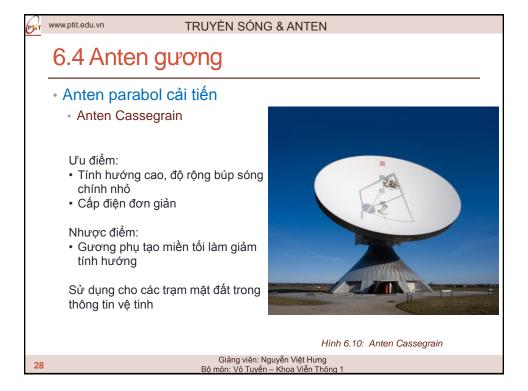
d: đường kính miệng gương

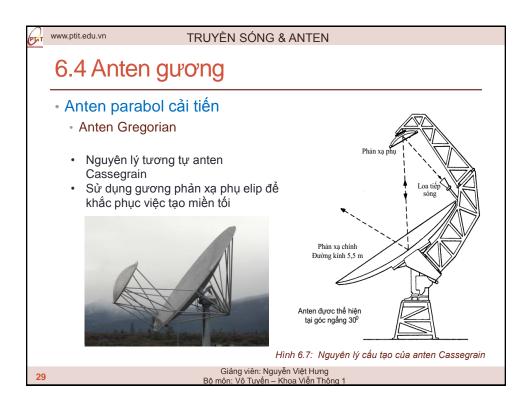
η: Hiệu suất của anten

25

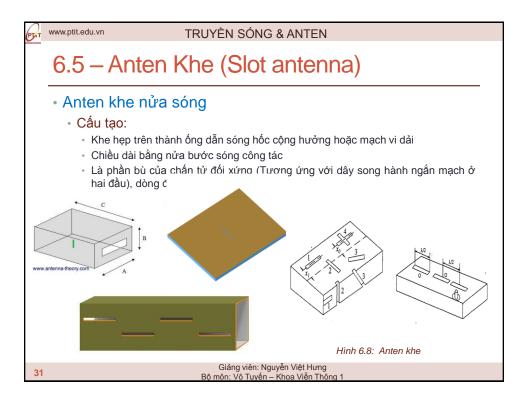
PLIT	www.ptit.edu.vn TRUYÈN SÓNG & ANTEN															
	6.4 Anten gương															
	Anten parabol															
	 Hệ số tính hướng 															
			Gai	n vers	us Disl	n Diam	eter	η _{eff}	= 55%	%)						
		Diameter:		4 ft	6 ft	8 ft	10 f		12 ft	15 ft						
		Freq.		, ,	(1.8 m)		,	-	3.7 m)	(4.5 m)						
		2 GHz			29.1dBi					37dBi						
		4GHz			35.1dBi											
		6 GHz			38.6dBi											
		8 GHz			41.1dBi											
		11 GHz	34.3dBi	40.4dBi	43.9dBi	46.4dBi	48.3d	Bi 4	9.9dBi	51.8dBi	Ha	Half-Power Beamwidth		idth (F	HPBW)	
		15 GHz	37dBi	43.1dBi	46.6dBi	49.1dBi	51dE	3i 5	2.6dBi	NA		ver	sus D	ish D	iamete	er
		18 GHz	38.6dBi	44.6dBi	48.2dBi	50.7dBi	Diar	neter	1 ft	2 ft	4 ft	6 ft	8 ft	10 ft	12 ft	15 ft
		22 GHz	40.4dBi	46.4dBi	49.9dBi	NA	F	eq.	(0.3 m)				(2.4 m)	(3.0 m)		(4.5 m)
		38 GHz	45.1dBi	51.1dBi	NA	NA	_	3Hz	35°	17.5°	8.75°	5.83°	4.38°	3.5°	2.84°	2.33°
	$Gain = \eta_{eff} D = \eta_{eff} \left(\frac{4\pi A}{\lambda^2} \right) = \eta_{eff} \left(\frac{\pi D}{\lambda} \right)^2$							3Hz	17.5°	8.75°	4.38°	2.92°	2.19°	1.75°	1.42°	1.17°
								GHz	11.67°		2.92°	1.94°	1.46°	1.17°	0.95°	0.78°
$HPBW = \frac{70^{\circ} \lambda}{P}$								GHZ	8.75°	4.38°	2.19°	1.46°	1°	0.88°	0.71°	0.58°
								GHz GHz	6.36°	3.18° 2.5°	1.59° 1.25°	1° 0.83°	0.8° 0.63°	0.64° 0.5°	0.52° 0.41°	0.42° 0.33°
$HPBW = {D}$								GHZ	3.89°	1.94°	0.97°	0.65°	0.63	0.39°	0.41°	0.33° 0.26°
								GHZ	3°	1.52°	0.76°	0.51°	0.38°	0.3°	0.32°	0.26°
								GHz	1.84°	0.92°	0.46°	0.31°	0.23°	0.18°	0.15°	0.12°
											20					
									· ·							
26										/iệt Hưng						
						DO HION	. VO 11	iyen	- 1/105	ı Viễn Th	ung i					

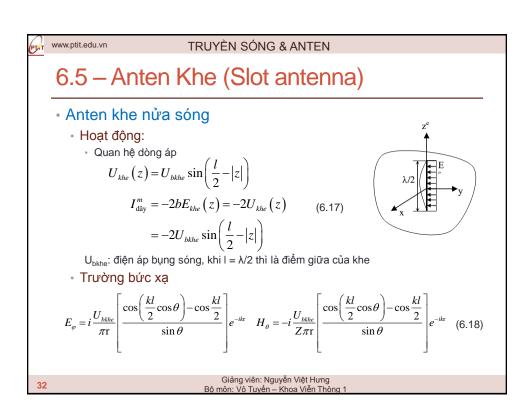

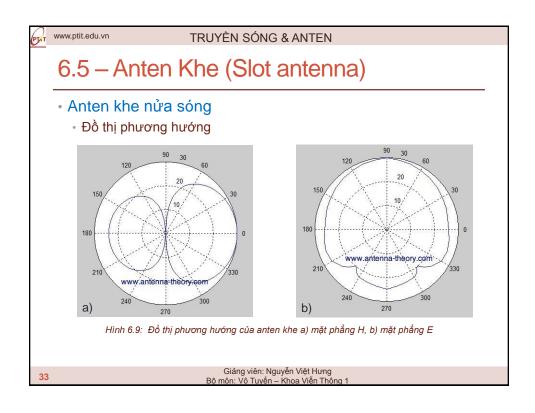

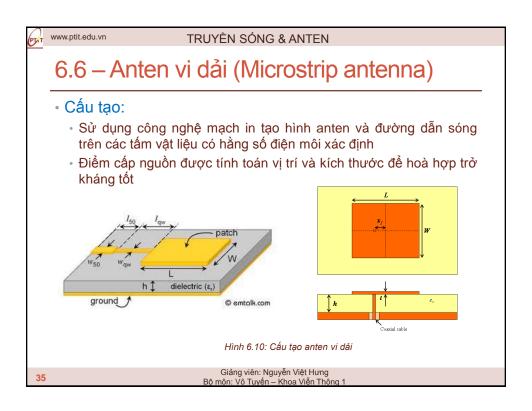
Nội dung - 6.1 Giới thiệu chung - 6.2 Nguyên lý bức xạ mặt - 6.3 Anten loa - 6.4 Anten gương phản xạ - 6.5 Anten khe - 6.6 Anten vi dải - 6.7 Câu hỏi và bài tập

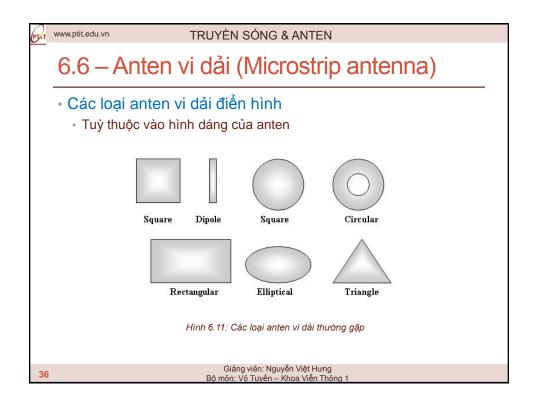

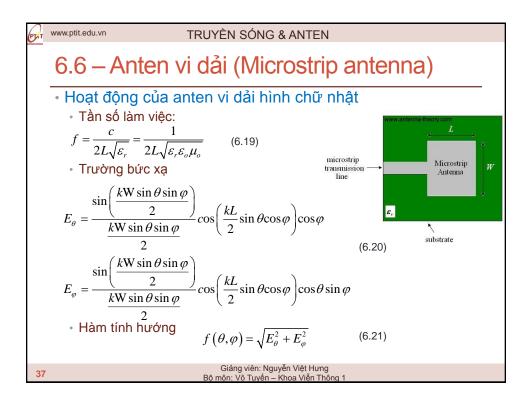

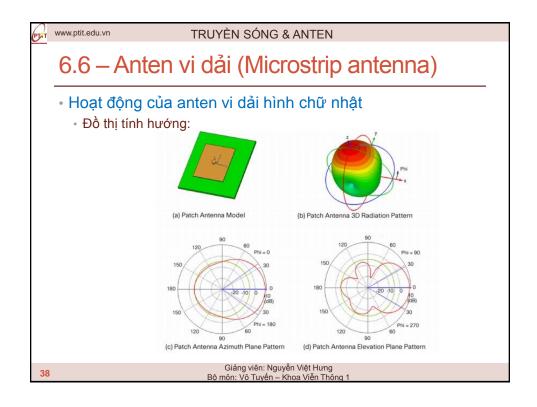

Nội dung • 6.1 Giới thiệu chung • 6.2 Nguyên lý bức xạ mặt • 6.3 Anten loa • 6.4 Anten gương phản xạ • 6.5 Anten khe • 6.6 Anten vi dải • 6.7 Câu hỏi và bài tập

TRUYÈN SÓNG & ANTEN

6.7 Câu hỏi và bài tập

6. Một anten parabol đường kính 5m có hiệu suất làm việc 0,65 làm việc tại tần số 6GHz. Tìm diện tích mặt mở hiệu dụng của anten

(a) 12,76 m²; (b) 13,76m²; (c) 14,76m²; (d) 15,75m²

7. Số liệu như bài 6, tìm hệ số khuếch đại của anten.

a) 45,1dBi; (b) 46,1dBi; (c) 47,1dBi; (d) 48,1dBi

8. Số liệu như bài 6, xác định độ rông búp sóng chính.

a) 0.5° ; (b) 0.7° ; (c) 1.5° ; (d) 1.7°

9. Một anten parabol đường kính 3m có hiệu suất làm việc 0,55 làm việc tại tần số 2GHz. Tìm diện tích mặt mở hiệu dụng của anten.

a) 2,9 m²; (b) 3,5 m²; (c) 3,9 m²; (d) 4,5 m²

10. Số liêu như bài 9, tìm hệ số khuếch đaicủa anten.

a) 33,4dBi; (b) 35,4dBi; (c) 37,4dBi; (d) 39,4dBi

11. Số liệu như bài 9, xác định độ rông búp sóng chính.

a) $2,5^{\circ}$; (b) $3,0^{\circ}$; (c) $3,5^{\circ}$; (d) $3,7^{\circ}$

39

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

6.7 Câu hỏi và bài tập

12. Một anten gương parabol có hệ số khuếch đại là 50 dBi, hiệu suất làm việc 60%. Tính góc nửa công suất.

a) 0,44°; (b) 0,54°; (c) 0,64°; (d) 0,74°

13. Một anten có góc nửa công suất bằng 2^{0} . Xác định hệ số khuếch đại khi biết hiệu suất làm việc của anten là 55%.

a) 30,2dBi; (b) 35,2dBi; (c) 38,2dBi; (d) 40,2dBi

14. Một anten phát có hệ số khuếch đạilà 40 dBi, anten phát phải được cung cấp công suất là bao nhiều để anten thu gương parabol có đường kính miệng gương 0,9 m; hiệu suất làm việc 0,55 đặt cách anten phát 50 km nhận được công suất – 70 dBW. Giả thiết sóng truyền trong không gian tự do.

a) 0,5 mW; (b) 0,5 W; (c) 0,9 mW; (d) 0,9W

15. Anten gương parabol có hệ số khuếch đạilà 40 dBi, hiệu suất làm việc 60%, làm việc tại tần số 4GHz.Tính đường kính miệng gương.

a) 3,08 m; (b) 3,28 m; (c) 3,58 m; (d) 3,78 m

16. Số liệu như bài 15, tính độ rộng búp sóng θ_{3dB} .

a) 1,5°; (b) 1,7°; (c) 2,5°; (d) 2,7°

40

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

6.7 Câu hỏi và bài tập

- 17. Một anten phát có hệ số khuếch đạilà 30 dBi, công suất máy phát cấp cho anten là 5W. Ở cự ly 50 km đặt một anten thu gương parabol có đường kính miệng gương 1,5m. Tính công suất anten thu nhận được.
- a) 2,8 pW; (b) 0,28 μ W; (c) 1,13 mW; (d) 1,13 W
- **18.** Số liệu như bài 17, tính tổn hao truyền sóng trong không gian tự do khi truyền từ anten phát đến anten thu biết hiệu suất của anten phát là 80%.
- a) 60,45dB; (b) 63,45dB; (c) 65,45dB; (d) 66,45dB
- 19. Một anten gương parabol có hệ số khuếch đại là 30 dBi, hiệu suất làm việc 60%. Tính góc nửa công suất.
- a) 4,38°; (b) 5,38°; (c) 6,38°; (d) 7,38°
- 20. Một anten có góc nửa công suất bằng 1,2º. Xác định hệ số khuếch đại khi biết hiệu suất làm việc của anten là 55%.
- a) 35,7dBi; (b) 40,7dBi; (c) 42,7dBi; (d) 45,7dBi

41